

เรื่อง ศาลอาญากรุงเทพใต้ส่งคำร้องของจำเลยในคดีอาญาหมายเลขดำที่ ๙๙๐/๒๕๓๖ เพื่อขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๔

๑. ความเป็นมาและข้อเท็จจริงโดยสรุป

พนักงานอัยการกองคดีอาญากรุงเทพใต้ เป็นโจทก์ ในคดีอาญาหมายเลขดำที่ ๙๙๐/๒๕๓๖ ฟ้องจำเลยรวม ๔ คนในข้อหาร่วมกันก่อให้เกิดผู้อื่นกระทำความผิดด้วยการใช้ จ้างวาน หรือยุยงส่งเสริมให้ฆ่าผู้อื่น (นายประมาณ ชันชื้อ) โดยเจตนาและไตร่ตรองไว้ก่อนอันเป็นความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๒๘๘ และมาตรา ๒๘๙ ต่อมาศาลอาญากรุงเทพใต้ได้ส่งคำร้องของจำเลยที่ ๑ (นายสมพร เตชานุกาภาพ) จำเลยที่ ๒ (นายเนร มหาวิสัย) และจำเลยที่ ๔ (นายรังสรรค์ ต่อสุวรรณ) เพื่อขอให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยว่าประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๖ และมาตรา ๑๒๐ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญและใช้บังคับมิได้ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๖ หรือไม่ ผู้ร้องที่ ๑ และผู้ร้องที่ ๒ ซึ่งเป็นจำเลยที่ ๑ และจำเลยที่ ๒ ร้องว่า ข้อบังคับหรือระเบียบที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย (ว่าด้วยการดำเนินคดีอาญา พ.ศ. ๒๕๒๓) อาศัยอำนาจตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๖ ซึ่งเป็นข้อบังคับที่ออกมาใช้เป็นข้อยกเว้นประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ที่บัญญัติเรื่องอำนาจการสอบสวนและพนักงานสอบสวนไว้ชัดเจนแล้ว ผู้ร้องที่ ๓ ซึ่งเป็นจำเลยที่ ๔ ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยว่า ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๒๐ มิใช่เป็นบทบัญญัติอันเป็นดุลพินิจของพนักงานอัยการ แต่เป็นบทบัญญัติให้อำนาจเบ็ดเสร็จแก่พนักงานอัยการในการใช้อำนาจสอบสวน นอกจากนั้น ผู้ร้องที่ ๓ ได้ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยรับรองสิทธิและเสรีภาพของผู้ร้องตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๗ ด้วย

๒. ประเด็นเบื้องต้น

ศาลรัฐธรรมนูญได้พิจารณาคำร้องที่ศาลอาญากรุงเทพใต้ส่งคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญเพิ่มเติม เอกสารประกอบคำร้อง คำแถลงของผู้ร้องและคำชี้แจงของผู้เกี่ยวข้องแล้ว เห็นว่ากรณีเป็นไปตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๔ ศาลรัฐธรรมนูญจึงรับเรื่องดังกล่าวไว้พิจารณาวินิจฉัย

๓. ประเด็นที่ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัย

ประเด็นที่หนึ่ง ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๖ เป็นบทบัญญัติที่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ หรือไม่

ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาแล้วเห็นว่า ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๖ เป็นบทบัญญัติที่กำหนดอำนาจหน้าที่ขององค์กรต่าง ๆ และเจ้าพนักงานไว้อย่างกว้าง ๆ ในการทำงานที่ต้องปฏิบัติหน้าที่ให้เป็นไปตามกฎหมายว่าด้วยองค์กรและเจ้าพนักงานนั้น ๆ บัญญัติไว้ จึงเป็นบทบัญญัติที่ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ

สำหรับข้อบังคับกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยระเบียบการดำเนินคดีอาญา พ.ศ. ๒๕๒๓ คำสั่งแต่งตั้งพนักงานสอบสวนผู้รับผิดชอบตามคำสั่งกรมตำรวจที่ ๘๖๑/๒๕๓๖ ลงวันที่ ๓๑ พฤษภาคม ๒๕๓๖

และการกระทำของพนักงานสอบสวนที่ปฏิบัติตามคำสั่งดังกล่าว เป็นการปฏิบัติตามข้อบังคับกระทรวงมหาดไทย ฯ ประกอบกับข้อบังคับกระทรวงมหาดไทยและคำสั่งดังกล่าวมิได้ออกโดยองค์กรที่ใช้อำนาจนิติบัญญัติ ไม่เป็นบทบัญญัติแห่งกฎหมายตามความหมายของรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๔ จึงไม่อยู่ในอำนาจของศาลรัฐธรรมนูญที่จะพิจารณาวินิจฉัย

ประเด็นที่สอง ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๒๐ เป็นบทบัญญัติที่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ หรือไม่

ศาลรัฐธรรมนูญมีประเด็นที่จะต้องพิจารณาตามคำร้อง ดังนี้

๑) ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๒๐ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๔๑ วรรคหนึ่ง หรือไม่ พิจารณาแล้วเห็นว่า การสอบสวนที่ชอบด้วยประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาและกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้องย่อมถือได้ว่าเป็นการสอบสวนที่เป็นธรรมตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๔๑ แล้ว

๒) ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๒๐ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญหรือหลักรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔ มาตรา ๕ มาตรา ๒๖ มาตรา ๒๗ มาตรา ๒๘ มาตรา ๓๑ มาตรา ๓๒ และมาตรา ๓๓ ซึ่งเป็นบทบัญญัติที่รับรองและคุ้มครองศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ สิทธิ และเสรีภาพของบุคคลนั้น หรือไม่ พิจารณาแล้วเห็นว่า มาตรา ๑๒๐ บัญญัติเป็นเงื่อนไขไว้ว่า ต้องมีการสอบสวนก่อนที่พนักงานอัยการจะมีอำนาจยื่นฟ้องคดีต่อศาลได้นั้น เป็นมาตรการสำคัญประการหนึ่งที่ทำเป็นในการให้ความคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของผู้ต้องหาหรือของจำเลย การที่ผู้ร้องอ้างว่าพนักงานอัยการ พนักงานสอบสวนรวมทั้งศาลยุติธรรมจะไม่เคารพหรือคุ้มครองศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์สิทธิและเสรีภาพของผู้ร้องนั้น ไม่อาจถือเป็นเหตุกล่าวอ้างว่ามาตรา ๑๒๐ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ ตามมาตราที่กล่าวถึงข้างต้นเพื่อให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยให้ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๔ ได้

๓) ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๒๐ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๐ หรือไม่ พิจารณาแล้วเห็นว่า มาตรา ๑๒๐ ไม่มีข้อความใดที่เปิดช่องให้พนักงานอัยการเลือกปฏิบัติตามอำเภอใจดังที่ผู้ร้องกล่าวอ้าง การที่พนักงานอัยการยื่นฟ้องบางคดี แต่ไม่ยื่นฟ้องบางคดีได้นั้น มิใช่เป็นการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมต่อผู้ต้องหาหรือจำเลย แต่เป็นการใช้ดุลพินิจที่จำเป็นในการพิจารณาพยานหลักฐานเป็นกรณี ๆ ไป แล้วจึงตัดสินใจส่งฟ้องหรือไม่ฟ้องคดี โดยขึ้นอยู่กับพิจารณาว่าพยานหลักฐานที่ได้รวบรวมมามีเพียงพอที่จะพิสูจน์ความผิดแล้วหรือไม่ จึงไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๐

๔) ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๒๐ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๗๐ วรรคหนึ่ง หรือไม่ พิจารณาแล้วเห็นว่า มาตรา ๑๒๐ ไม่มีข้อความใดที่ให้ดุลพินิจแก่เจ้าหน้าที่ของรัฐที่จะละเลยหรือไม่ปฏิบัติให้เป็นไปตามหน้าที่ดังกล่าว ผู้ร้องอ้างพนักงานอัยการและเจ้าหน้าที่อื่นของรัฐมิได้ปฏิบัติหน้าที่ของตนตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๗๐ วรรคหนึ่ง เป็นคนละประเด็นกับความหมายของมาตรา ๑๒๐ มาตรา ๗๐ วรรคสาม มีความหมายในทางให้สิทธิต่อผู้ร้องดำเนินการได้ จึงไม่เป็นเรื่องที่ผู้ร้องจะขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณา ตามมาตรา ๒๖๔ ได้

๕) ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๒๐ ชัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๔๓ วรรคสอง หรือไม่ พิจารณาแล้วเห็นว่า มาตรา ๑๒๐ มิได้บัญญัติข้อความใดที่อาจ แปลความไปได้ว่าเป็นการละเมิดข้อห้ามตามรัฐธรรมนูญดังกล่าว การที่เจ้าหน้าที่ของรัฐไม่ปฏิบัติตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๔๓ วรรคสอง เป็นเรื่องที่รัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๘ วรรคสอง ได้บัญญัติ เกี่ยวกับกลไกและกระบวนการทางยุติธรรมที่ผู้ร้องมีสิทธิที่จะดำเนินการได้ ฉะนั้น จึงเป็นกรณีที่ผู้ร้องจะต้อง ยกบทบัญญัติ มาตรา ๒๔๓ ของรัฐธรรมนูญขึ้นเป็นข้อต่อสู้คดีในศาลยุติธรรม ซึ่งคืออยู่ระหว่างการพิจารณาของศาลอาญากรุงเทพใต้ ไม่ใช่เป็นกรณีที่ผู้ร้องสามารถขอให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยว่า ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๒๐ เป็นบทบัญญัติที่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๔๓ วรรคสองได้ ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๔ กรณีผู้ร้องอ้างว่า มีการละเมิดศักดิ์ศรี ความเป็นมนุษย์ สิทธิและเสรีภาพของบุคคลตามที่รัฐธรรมนูญมาตราต่าง ๆ รับรองไว้ นั้น เห็นว่าผู้ร้อง สามารถยกบทบัญญัติดังกล่าวเพื่อใช้สิทธิทางศาลหรือยกขึ้นเป็นข้อต่อสู้คดีในศาลได้ ทั้งนี้ไม่ใช่เป็นกรณีที่ผู้ร้องจะใช้สิทธิตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๔ เพื่อให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยได้

๔. ผลคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ

ศาลรัฐธรรมนูญจึงวินิจฉัยว่า ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๖ ไม่ขัดหรือแย้ง ต่อรัฐธรรมนูญ และประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๒๐ ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔ มาตรา ๕ มาตรา ๒๖ มาตรา ๒๗ มาตรา ๒๘ มาตรา ๓๐ มาตรา ๓๑ มาตรา ๓๒ มาตรา ๓๓ มาตรา ๗๐ และมาตรา ๒๔๓ ส่วนคำขออื่นไม่จำเป็นต้องวินิจฉัย

องค์คณะตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ นายจุมพล ณ สงขลา พลโท จุล อติเรก นายชัยอนันต์ สมุทวณิช นายประเสริฐ นาสกุล นายปรีชา เฉลิมวณิชช์ นายสุจินดา ยงสุนทร นายสุวิทย์ อีรพงษ์ นายอนันต์ เกตุวงศ์ นายอิสสระ นิตินันท์ประภาศ และนายอุระ หวังอ้อมกลาง

หมายเหตุ ประกาศราชกิจจานุเบกษา ฉบับกฤษฎีกา เล่ม ๑๑๗ ตอนที่ ๔๖ ก วันที่ ๒๕ พฤษภาคม ๒๕๔๓